

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Konturerna av ett konstnärsliv

Österlund, Maria

Published in:
Opsis barnkultur

Publicerad: 01/01/2019

Document Version
(Referentgranskad version om publikationen är vetenskaplig)

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Österlund, M. (2019). Konturerna av ett konstnärsliv: Recension av Klas Gustafsons *Bakom Alfons: Gunilla Bergström in på livet*. *Opsis barnkultur*, (3), 43–.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Konturerna av ett konstnärsliv

Gustafson, Klas *Bakom Alfons. Gunilla Bergström in på livet*. Norstedts, 2019, s. 293.

Omslaget till Klas Gustafsons konstnärbiografi *Bakom Alfons. Gunilla Bergström in på livet* (2019) pryds av en blundande Gunilla Bergström. Med sin formsäkra frisyr och tidlösa klädsel sticker hon ut som en representant för kvalitet inom barnlitteraturen. Att hon ständigt gått sina egna vägar vittnar det mångsidiga konstnärsporträttet byggt på intervjuer och arkivmaterial om. Gustafsons huvudtes är att Gunilla Bergströms stått bakom Alfons genom sin karriär, att det är karaktären Alfons Åberg och inte upphovsmakaren som tagit plats i den läsande allmänhetens ögon. Kanhända är det så, men i biografien stiger bilden av ett mycket formsäkert och medvetet konstnärskap, präglad av integritet fram.

Biografien bidrar med mycket. Det anekdotiska anslaget är slående, likaså den aforistiska snärten i Bergströms chosofria sätt att förhålla sig till berättelsen om sitt liv. Här finns rikligt med uppslag för forskningen att nysta vidare kring, och hennes liv blir som en fresk av 1900-talets händelser, från uppväxten i Göteborg till journalistkretsarna på *Aftonbladet* som fostrade en säker redaktörspenna: "Jag är en jävel på att stryka ner. Redigeringen har spelat större roll för mig än skrivandet. Jag älskade att presentera material så det blev begripligt!" Förmågan att berätta rättfram och slagkraftigt och att utelämna bär även Alfonsböckerna som sedan *God natt, Alfons Åberg* (1972) utkommit i en tuktad ström.

Mycket är roligt att ta del av i biografien, den är välavvägd och flödande. Gunilla Bergström som för många på fältet framstått som sträng och som en som går i svaromål på både forskning och spinoff tonar här fram i en betydligt mångsidigare dager. Tecknandet och collagen är en rolig fristad från ett familjeliv som tyngs så till den grad av hennes funktionsvarierade dotters outsinliga behov att äktenskapet slutligen spricker. Det här är före diagnosernas era och det är en utmaning att få rätt stöd. Med böckerna om Bill och Bolla var Bergström pionjär då det gällde att skildra funktionsvariation. Gunilla Bergströms liv har kantats av depressioner och självmordsförsök, och i biografien berättar hon öppet om umbäranden och visioner. Det andra äktenskapet med en afrikansk man ger henne tillgång till en ny kontinent, på samma sätt som föräldrarnas skilsmässa ger tillgång till brokiga nyfamiljkonstellationer där bonusmammans Kristine Harrebeck som är konstnär spelar en avgörande roll.

"Jag tycker att jag har gjort modiga ämnesval; från konsten att knyta rosetter till frågan om hur själen är beskaffad" utbrister Bergström. Motsvarande grepp genomsyrar biografien. Det finns många avsnitt där en önskar ännu mer, boken är mustig och läsvärd. Gunilla Bergström hyste scenografidrommar och teatern var viktig för henne, i animationerna av Alfonsböckerna får hon tillfälle att fullborda den rollen.

Klas Gustafson står bakom en rad konstnärbiografier och kan hantverket att fördjupa bilden av ett konstnärskap som toppat försäljningslistor under decennier och översatts till en rad språk med sin ikoniska barnboks-karaktär som legerar vardagsrealism i folkhemsmiljö med färgrik fantasi och filosofi. Till dags dato finns endast Annika Gunnarssons konstvetenskapliga avhandling *Synligt /Osynligt* (2012) och enstaka artiklar och biografien är således viktig. Mer forskning i Gunilla Bergströms författarskap är också mer än välkommen.

Bakom Alfons bryter ner bilden av Bergström som "Mest känd för att vara okänd" som hon uttrycker det. Så har hon också medvetet hållit sig på distans från både tv-soffor och författarmingel och levererat litteratur som berör. Bildmaterialet i boken är sparsmakat, träffande och bidrar till att fylla ut bilden av Bergström. Indirekt blottläggs även det barnlitterära kretsloppet och dess inneboende

infrastruktur. Hur böcker kommer till, hur kringprodukter skapas, hur författarskap upprätthålls är spännande stigar genom denna väl skrivna och lyhörda levnadsteckning om en av de barnlitterära giganterna som ständigt förmår vara tidlös och i tiden.

Mia Österlund